

בתפילה כדי לא לעשות את רצון ה'... זה מה שה' אמר למשה. העבודה שלנו "ויסעו"! צריך להתפלל, צריך גם להלחם, אבל בעיקר צריך לנסוע. העבודה של "ויסעו" היא לא קצת תפילה וקצת מלחמה אלא משהו אחר. כמו שתפארת היא לא חסד ולא גבורה אלא משהו חדש. **אני מתפלל מכיוון שכך רוצה ה' ואותו ה' רוצה שאעשה מה שביכולתי.**

9/ איכה רבה יוילטא (פתיחות סימן ל

ארבעה מלכים היו מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן דוד ואסא ויהושפט וחזקיהו, דוד אמר ארדוף אויבי ואשיגם וגו' אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה כן.... עמד אסא ואמר אני בי כח להרוג להם אלא אני רודף אותם ואתה עושה, אמר לו אני עושה שנאמר וירדפם אסא וגו'... עמד יהושפט ואמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף אלא אני אומר שירה ואתה עושה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה שנאמר ובעת החלו ברנה ותהלה וגו' עמד חזקיהו ואמר אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני עושה שנא' ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור

10/ שיר השירים רבה יוילטא (פרשה ד

ריב"ל אמר אילו אמר חזקיהו שירה על מפלת סנחריב היה נעשה הוא מלך המשיח וסנחריב גוג ומגוג והוא לא עשה כן אלא אמר (תהלים כ') עתה ידעתי כי הושיע ה' משיחו וגו' אלה ברכב וגו', מה כתיב בתריה (שם/תהלים כ') ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו.

21/ דעת חכמה ומוסר חלק א מאמר טו

וביאור דבריהם ז"ל הוא, כי הנה זה פשוט שחזקיהו וגם אסא באמרם אין בי כח לא היתה כונתם שלא היו גבורים בטבע, אלא שמדדו כל אחד ואחד מה שיש ב"כחם" בידעם היטב מצבם ומדרגתם, וידע כל אחד בדיוק עד כמה יכול הוא לקיים את המזיגה של טבע עם למעלה מן הטבע, שיהי' שם קיום הטבע כהוגן מבלי מכשול כל דהו וגרעון באמונה, מבלי שיהי' שם שום שמץ מ"כחי ועוצם ידי". והנה דוד ידע שבכחו לעשות כל המזיגה של קיום טבע עם למעלה מן הטבע בשלמות, שיהי' הכל מכוון לשם שמים, וזו היתה הדרגא היותר עילאית. אסא חש כבר שאין ביכלתו לעשות כל המזיגה כראוי ואין בכחו כ"א לרדוף, וברדיפה לבד יהי' הכל מכוון לשם שמים בכל השלמות, אבל אם אך יהרוג, אז אי אפשר כבר להיות הכל שלם כהוגן, כי אז יוכל להיות כבר גרעון בה"לשם שמים" לפי ערך רום מדרגתו. יהושפט ידע שאין בכחו כ"א לומר שירה, ואז יהי' הכל מכוון לשם שמים על צד היותר טוב, אבל יותר כבר "אין בכחו". עד שחזקיהו ידע שאין בכחו כ"א - "אני ישן על מטתי ואתה עושה", שאז יהי' שלם מכל פגם ופחת, אבל אין ב"כחו" - לפי ערך מדרגתו הוא - לעשות אפי' פעולה כל דהו, שלא ינצל מהרהור "כחי ועוצם ידי". - והוא בגדר שתבע הכתוב בחטא מי מריבה

22/ במדבר *פרשת שלח) פרק יג פסוק לא

(לא) והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו:

רש"י

(לא) חזק הוא ממנו - כביכול כלפי מעלה אמרו:

פרשת נצבים וילך ראש השנה - אתה לא לבד....

2/ דברים *פרשת נצבים) פרק ל פסוק ג

יָשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבַצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפְצִיךָ ה' אֱלֹקֶיךָ שָׁמָּה:

רש"י

היה לו לכתוב והשיב את שבותרך, רבותינו למדו מכאן שהשכינה כביכול שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם.

3/ דברים *פרשת וילך) פרק לא פסוק ב . ג

(ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֹאת וּלְבֹא וְה' אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: (ג) ה' אֱלֹקֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוּא יִשְׁמַד אֶת הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּרְשָׁתָם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ כְּאֲשֶׁר דָּבַר ה':

4/ מאור ושמש דברים פרשת וילך

הנה יש להבין בזה, כיון שבישרם שהשם הוא עובר וישמיד הגוים, מה הוצרכו לבשורה השניה שיהושע עובר לפניהם.

5/ שמות *פרשת שמות) פרק ג פסוק יד

(יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אִתְּךָ אֶשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

רש"י

(יד) אהיה אשר אהיה - אהיה עמם בצרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות. אמר לפניו רבונו של עולם, מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו. אמר לו יפה אמרת, כה תאמר וגו':

להיכן המחשבה שאנו לא לבד צריכה להוביל אותנו

6/ שמות *פרשת בשלח) פרק יד פסוק יא . טו

(יא) וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה הַמְבִלִי אֵין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בְּמִדְבָּר מֵהַזֶּאת עֲשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם: (יב) הֲלֹא זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדְךָ אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֹבֵד אֶת מִצְרַיִם מִמֵּתְנוּ בְּמִדְבָּר: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירְאוּ הַתִּיצְבוּ וַיֵּרָאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרַאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם: (יד) ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּ: פ (טו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֵהַתְּצַעֵק אֵלַי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְעוּ:

רש"י

(טו) מה תצעק אלי - למדנו שהיה משה עומד ומתפלל, אמר לו הקדוש ברוך הוא לא עת עתה להאריך בתפלה שישראל נתונין בצרה. דבר אחר מה תצעק אלי עלי הדבר תלוי ולא עליך

7/ אור החיים שמות *פרשת בשלח) פרק יד פסוק טו

(טו) מה תצעק אלי. קשה ולמול מי יצעק אם לא לה' אלהיו ובפרט בעת צרה דכתיב (יונה ב') קראת מצרה לי, (תהלים קי"ח) מן המצר קראתי יה, ואם לצד שהרבה להתפלל הלא כל עוד שלא נענה מהעונה בצר לו לא ירף מתפלה

8/ התוועדות עמוד 4

ה' ברא את העולם 'לעשות'. בנוסף לתפילה אני צריך לעשות את מה שאני צריך לעשות. לפעמים התפילה יכולה לבוא מתוך סוג של ייאוש ובריחה מאחריות. ה' רוצה שתעשה את השליחות שלך, ואילו אתה אומר לה' - "אני לא עושה. אתה תעשה!". לפעמים אדם רוצה להשקיט את המצפון שלו, אז הוא הולך להתפלל. אם מישהו צריך לקפוץ לאש כדי להציל אנשים והוא מתעצל, וכדי להשקיט את המצפון שלו הוא מתפלל בדבקות לה' ומבקש שה' יציל אותם - הוא משתמש

שבור ורעוע, אין כסא אחד שלם שאפשר לשבת עליו ... "סבתא ! מהיכן את חיה?" שאלו. "תודה לא-ל, זו לא בעיה בכל בוקר אני הולכת לבית הכנסת, בשעה שהציבור מסיים את תפילתו, וכל אחד נותן לי כמה פרוטות, בהן אני קונה ארוחת בוקר". ... "סבתא, שמענו שיש לך בן, בעל אמצעים, שמתגורר בשכונת יוקרה, האם הוא לא עוזר לך לפרנסתך?" "אכן יש לי בן, זה בני יחידי, אבל הוא עסוק מאד, אחת לשנה בערב ראש השנה הוא בא עם שוקולודה לאחל לי שנה טובה... מה התברר? האדם הזה מנצל את אמו הזקנה רק כדי לפטור את עצמו מעבודת המלך, במהלך כל השנה כף רגלו אינה דורכת על מפתן ביתה ... אדם כזה בודאי לא יכול לבקש פטור מעבודת המלך לשנה נוספת... הקב"ה מלא רחמים. הוא רוצה למלא בקשתם 'זכרנו לחיים למענך אלקים חיים', רוצה שעם ישראל יזכו בדיון ויקבלו במתנה עוד שנה בריאה ושמחה. דא עקא הוא מתבונן על מהלך השנה שעברה, בוחן ובודק האם באמת הקדשנו את החיים "למענך אלוקים חיים", ומי יצדק לפניו בדיון? ... איך נעז אפוא לבקש שנה נוספת? לשם כך אומר לנו הקב"ה: "אמרו לפני מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם, וכאשר בן אדם ממליך את הקב"ה על עצמו, והופך את עצמו להיות עבד ה' הוא יכול לבקש שנה נוספת: "זכרנו לחיים".

היכולת להמליך היא על ידי התבטלות

28/ תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ח עמוד א
ממאי דתשרי הוא - דכתיב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, איזהו חג שהחדש מתכסה בו - הוי אומר זה ראש השנה

29/ תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טו עמוד א
אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

2/: יחי ראובן שם עמוד ריג

יהודי מגיע לראש השנה, כולו אפוף פחד ואימה. גועלד! יום הדין! ... הוא עומד בתפילה ואומר: "ריבוננו של עולם! זכרני לחיים. אנא, אל תיקח לי את החיים! זכרני לבריאות. אנא אל תיקח לי את הבריאות. זכרני לפרנסה. אל תיקח ממני את הפרנסה! אל תיקח ממני את הנחת מהילדים!" ... ריבוננו של עולם אנא אל תיקח אל תיקח... ובאמת זו טעות גדולה! וכי החיים, הבריאות והפרנסה הם שלך? שאתה מבקש מהש"ת שלא "יוציא" אותם ממך? הרי לאדם אין כלום! החיים, הבריאות והפרנסה כולם אינם שלו. כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" - וכי לאיש הדל יש משהו משלו? וכי לרש יש משהו משלו והרי אנחנו דלים ורשים, אם כן מה יקחו? את מה שאין לנו? ההפך הוא הנכון: בראש השנה לא לוקחים מאף אחד כלום! בראש השנה נותנים! ... מהותו של עבד שהוא שייך כל כולו לאדונו ומשועבד למלא באופן מוחלט את רצונו. אין לו לעבד ישות עצמית

מצוות התשובה

31/ דברים י' פרשת נצבים (פרק ל פסוק יא . יד
(יא) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו:

23/ אור הצפון חלק ב יראת הרוממות

ועוד גרוע מזה. מתוך שטושטש חוש ראייתם, העריכו את הנפילים לפי מדת גופם וגבורתם הפיזית שהיו עונקים את החמה בגובהם, עד שהתבטאו "כי חזק הוא ממנו" וכיוונו כלפי מעלה. וכי לא הבינו שאין הכוח בבשר ובעצמות ושלא זה קנה המדה. ועובדה היא שלסוף נטשה כל גבורתם והם נסו מפני בני ישראל. ומשום שהחשיבו המרגלים את הכוח הגופני, הרי התעלמו מיסוד האמונה "כי ה' הוא הנותן לך כוח לעשות חיל" (במדבר ח), והרי זה גובל עם הכפירה

העבודה בראש השנה

24/ תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

ואמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושפורות. מלכויות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר. אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל? - אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני

25/ דעת חכמה ומוסר חלק ב מאמר פד

אומרים אנו תמיד שכאשר יתקשה האדם באיזה מושג והבנה יחפש בצד הרע ששם הכל מובן וקרוב אליו, ומזה ידון ויעמוד על הכל. אמרו חז"ל (נדריים לב ב) "עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו האברים ובא אלי' מלך גדול וסבב אותה זה יצה"ר". אם חז"ל קראוהו מלך גדול ודאי שהוא "מלכות", ושם רואה האדם את זה בחוש, מרגיש הוא את המלכות בחוש, שהרי ינסה נא לעבור את פיו ויראה אם יוכל; וכן בצד הטוב ה' לאברהם אבינו "מלך" כל כך קרוב, כל כך חושי, שכל אבריו לא יכלו בשום אופן לעבור את פי ה'. היסוד של "מלכות" הוא "חוש", עד שלדעת ר"י "שמע ישראל" עדין אינו "מלכות". בתחילת היצירה ה' "חוש" וסוף היצירה הוא "חוש", וכל המשא ומתן הוא עד"ז שיעשה "חוש". "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם" - היינו שיתהוה אצלכם "חוש", כי חוש זה הדרגה של מלכויות, וזהו כל עבודת היום של ראש השנה, ועד כמה שיעשה אצל האדם יותר חוש, בזה יכנס ב"ראש השנה".

26/ דעת חכמה ומוסר חלק ב מאמר פה

כל סוד ר"ה הוא קבלת מלכות, כשם שכל המועדים יש לכל אחד מהם ענין בפני עצמו כן ר"ה ענינו הוא קבלת מלכות, "זה היום תחילת מעשיך" - התגלות מלכות. מצות היום הוא קבלת מלכות, שיעשה הכל חוש, וזהו "אמרו לפני מלכויות שתמליכוני עליכם" - הוא ענין החוש, וכן זכרונות נתבאר בדברינו שסודו הוא חוש, "ובמה - בשופר", שופרות הוא קבלת התורה שהוא ג"כ חוש, וזהו מלכות.

27/ יחי ראובן ימים נוראים עמוד ריא

הנה מצד אחד ידוע שיעיקר עבודת ראש השנה הוא להמליך את הקב"ה עלינו ... מצד שני, ראש השנה הוא יום דין כיצד מתיישבים שני הדברים יחד? העניין יתבאר במשל לאדם שהיה צריך להתייצב מידי שנה לעבודת המלך. שנה אחת החליט: 'זהו זה, מספיק, תרמתי מספיק. לא עוד! התייצב לפני הפקידים הממונים ואמר בקול שבור: 'אמי הזקינה מאד היא איננה מתפקדת ואיננה מסוגלת לעשות כלום לפרנסתה. אני המפרנס היחיד, על כן לא אוכל השנה לצאת לעבודת המלך'. הפקידים התרשמו מהבן המסור ופטרוהו מן השרות. במהלך השנה היו הפקידים יוצאים לבדוק את כל אלו שביקשו פטור מהשרות, והחליטו גם לבדוק אותו. הם פנו לביתה של האמא שהיתה גרה במשכונות העוני שבעיר, ודפקו על דלת ביתה. המחזה שנגלה לעיניהם היה מזועזע... בית חשוך ומחניק, הכל

32 / רמב"ם דברים *פרשת נצבים (פרק ל פסוק יא)
אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך
ושבת עד ה' אלקיך מצוה שיצוה אותנו לעשות כן. ונאמרה בלשון
הבינוני לרמז בהבטחה כי עתיד הדבר להיות כן. והטעם, לאמר כי
אם יהיה נדחך בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה'
ולעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך
אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום:

33 / אורות התשובה פתיחה
זה כמה אני נלחם מלחמה פנימית, ורוח חזקה דוחפת אותי
לדבר על דבר התשובה, וכל רעיונותי רק בה הם מרוכזים.
התשובה היא תופסת את החלק היותר גדול בתורה ובחיים,
עליה בנויות כל התקוות האישיות והציבוריות, היא מצות ה'
שהיא מצד אחד קלה שבקלות, שהרי הרהור תשובה הוא כבר
תשובה, ומצד אחר הרי היא קשה שבקשות, שלא יצאה עדיין
אל הפועל במילואה בעולם ובחיים.

סיכום:

כדי לעבור תקופות מורכבות האדם חייב להיות מלא בתקווה
שהתקופה הקשה תעבור. כדי להרגיש את התקווה הזו זקוק
האדם להישען על משהו יציב. פעמים שתחושת היציבות תבוא
דרך בשר ודם אך ביכולתו של האדם ליצור תחושת יציבות
כשהוא יצליח להמליך את הקב"ה עליו ולהרגיש את ה"עמו
אנכי בצרה". עבודת ראש השנה היא המלכת ה' עלינו, המלכת
ה' משמעותה לחוש קירבת אלוקים. תשובה בימים אלו
משמעותה לשוב אל הבורא, להשיב אל הלב את הידיעה
שהקב"ה מלך עלינו. מתוך התחושה הזו כל הקשיים יהפכו
לאתגרים, האדם יהיה מלא בתקווה והתקווה תביא אותו
לעשייה מרובה שתאפשר לו לעבור את התקופה הקשה
ולהבנות ממנה.

